

Asia: VN/12962/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 1 §:ään (Soveltamisala)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 2 §:ään (Valtionavustuksen saaja)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 3 §:ään (Avustettava toiminta)

Kommenttinne

Pykälän ensimmäisen momentin toisen lauseen (säännöksen) muotoilusta voi syntyä käsitys, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät ole perusoikeuksia, vaikka tosiasiallisesti nämä yhdessä muodostavat perustuslain 6 §:ssä turvatun perusoikeuden, jota pidetään keskeisimpänä perus- ja ihmisoikeutena. Säännöstä olisi tarpeen täsmentää väärinymmärryksen välttämiseksi. Lisäksi säännöksen perusteluissa tulisi tarkemmin avata yhdenvertaisuuskäsitteen oikeudellista sisältöä. Perusteluissa olisi viitattava tosiasialliseen yhdenvertaisuuteen ja siihen läheisesti liittyvään positiiviseen erityiskohteluun, jolla on korostunut merkitys heikommassa asemassa olevien väestöryhmien kuten saamelaiden perusoikeuksien (PL 17.3 §) toteutumisen turvaamisessa käytännössä. SámiSoster ry viittaa sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelmaan vuosiksi 2020-2023, jonka yhtenä tavoitteena on turvata kielellisten oikeuksien toteutumista saamen kielellä (s. 22).

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 4 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 5 §:ään
(Valtionapuviranomainen)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 6 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunta)

Kommenttinne

SámiSoster ry esittää, että sille turvataan - saamelaisten ainoana valtakunnallisena sosiaali- ja terveysalan yhdistyksenä - pysyvä edustus (väh. yksi varsinainen jäsen) neuvottelukunnassa saamelaisten osallistumisoikeuksien turvaamiseksi. Yhdistys viittaa esityksensä tueksi perustuslain 17.3 §:n ja 121.4 §:n säännöksiin. Lisäksi yhdistys kiinnittää huomiota saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja siihen liittyviin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja muihin kv-oikeuden asiakirjoihin (erityisesti YK:n alkuperäiskansajulistus, ILO:n alkuperäiskansasopimus nro 169 ja YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli nk. KP-sopimus) sekä niiden toimeenpanoa valvovien toimielinten Suomea koskeviin kannanottoihin saamelaisten osallistumisoikeuksien vahvistamisesta (ks. erit. CERD/C/FIN/CO/20–22, 31.8.2012; CERD/C/FIN/CO/23, 5.5.2017; CCPR/C/FIN/CO/6, 22.8.2013; CCPR/C/FIN/CO/7, 1.4.2021; ja E/C.12/FIN/CO/7, 5.3.2021). Yhdistyksen edustuksesta tulisi säätää myöhemmin annettavassa neuvottelukuntaa koskevassa asetuksessa. Ks. lisäperustelut lausunnon kohdasta Muita huomioita ja kommentteja.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 7 §:ään
(Valtionavustuksen määrä)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 8 §:ään
(Valtionavustuslain soveltaminen)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 9 §:ään
(Voimaantulo)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Kommenttinne

Hallituksen esityksen tavoitteisiin tulisi lisätä maininta yhdistysten rahoituksen jatkuvuuden turvaamisesta, mikä loisi osaltaan yhdistyksille edellytyksiä harjoittaa pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa. Tämän takaamiseksi valtion yleisistä budjettivaroista myönnettävien avustusten suuruusluokka pitäisi määrittää yhtä vaalikautta pidemmäksi ajaksi. Rahoitusjärjestelyjen tulisi siten olla jollakin tavalla suojassa poliittisen päätöksenteon suhdannevaihteluilta.

Hallituksen esityksessä ei ole arvioitu lakiluonnoksen vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen (4. luku). Tämä on erikoista varsinkin siksi, että lakiluonnoksen 3.1 §:n mukaan avustettavan toiminnan tulee osaltaan tukea perusoikeuksien toteutumista. Yksistään tuon säännöksen vuoksi olisi ilman muuta tarpeen arvioida, miten tämä laki tosiasiallisesti edistäisi yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä muiden perusoikeuksien toteutumista käytännön elämässä. Tällaisen arvioinnin tekeminen olisi perusteltua myös siitä syystä, että avustettavien sosiaali- ja terveysalan yhdistysten pääasiallisena tehtävänä on tukea ja edistää yhteiskunnassa heikommassa ja haavoittuvimmassa asemassa olevien väestöryhmien kuten vähemmistöjen, lasten, vanhusten ja vammaisten perusoikeuksien toteutumista heidän jokapäiväisessä elämässään. Arviointi voitaisiin sisällyttää esityksen yhteiskunnallisia vaikutuksia koskevaan lukuun tai ottaa se omaksi alaluvukseksi. SámiSoster ry muistuttaa, mitä YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (TSS-sopimus) toimeenpanoa valvova komitea lausui saamelaisten oikeuksista tuoreimmissa Suomea koskevissa päätelmissään (v. 2021). Komitea suositteli Suomea tekemään vaikutusten arviointia nykyisistä laeista saamelaisten oikeuksien näkökulmasta sekä ryhtymään tarvittaviin lakimuutoksiin saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi (5.3.2021, E/C.12/FIN/CO/7, kohta 51).

Lakiluonnoksen suhdetta perustuslakiin on käsitelty kovin suppeasti. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Turvaaminen sisältää myös velvollisuuden aktiivisesti edistää perusoikeuksien toteutumista, erityisesti lainsäädännöllisin toimenpitein. Lausunnolla olevalla lakiluonnoksella on merkitystä ainakin perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden ja siihen olennaisesti liittyvän kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia turvaavan perustuslain 17 §:n kannalta (vrt. myös lakiluonnoksen 3.1 §:ään). Näihin perustuslain pykäliin sisältyvät säännökset muodostavat yhdessä yhdenvertaisuussäätelyn kokonaisuuden ollen voimakkaasti sidoksissa oikeudenmukaisuuden edistämiseen yhteiskunnassa perustuslain 1.2 §:ssä säädettyä perusoikeusjärjestelmän arvo- ja taustalähtökohtana. Ehdotetulla lakiluonnoksella voidaan katsoa olevan merkitystä myös perustuslain 14.4 §:ssä säädetyn yksilöiden osallistumisoikeuden kannalta. Saamelaisten oikeutta osallistua itseään, kieltään ja kulttuuriaan koskevaan päätöksentekoon sekä yleisesti yhteiskunnalliseen toimintaan turvaavat siten perustuslain 17.3 §:n ja 14.4 §:n säännökset. Tässä yhteydessä SámiSoster ry viittaa edellä mainitun TSS-komitean saamelaisten asemaa koskeviin päätelmiin, joissa kehoitetaan Suomea vahvistamaan saamelaisten asemaa alkuperäiskansana ja turvaamaan heidän osallistumisoikeutensa kansainvälisen säätelyn mukaisesti.

Aikio Pekka
SámiSoster ry

Guttorm Juha
SámiSoster ry